

Kontrolní závěr z kontrolní akce

24/12

Peněžní prostředky vynaložené Ministerstvem obrany na výcviková zařízení Armády České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2024 pod číslem 24/12. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo obrany vynaložilo peněžní prostředky určené na výcviková zařízení Armády České republiky účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolováno bylo období od roku 2019 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kontrola byla u kontrolované osoby prováděna v období od června 2024 do ledna 2025.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“).

Kolegium NKÚ na svém V. jednání, které se konalo dne 31. března 2025,

schválilo usnesením č. 6/V/2025

kontrolní závěr v tomto znění:

Výcviková zařízení Armády České republiky

154

Průměrný počet vojenských cvičení realizovaných každoročně ve VVP¹ v letech 2019–2023

179

Průměrný počet vojáků účastnících se jednoho cvičení ve VVP v letech 2019–2023

72 ze 185

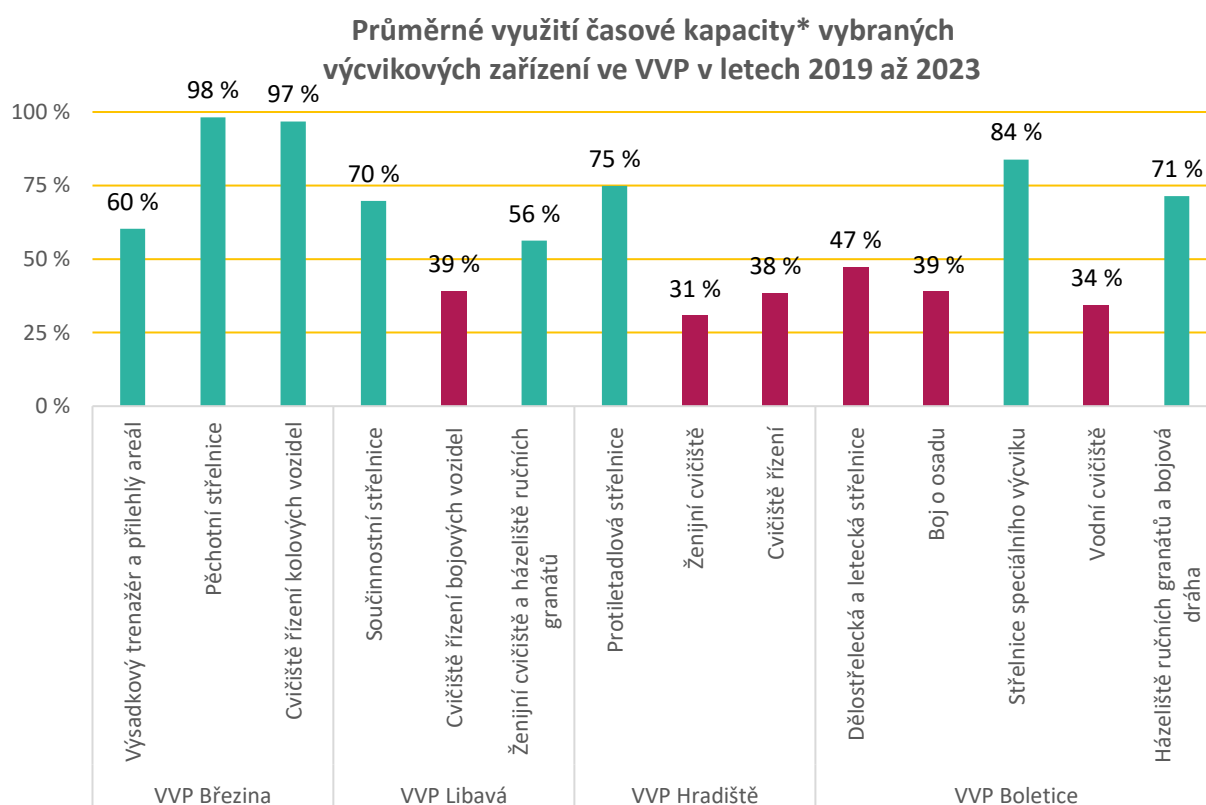
Počet vyškolených vojáků² na obsluhu a údržbu nových tanků z celkového potřebného počtu

11 343,6 mil. Kč

Celkové výdaje VeV–VA³ v letech 2019–2023

1 441,5 mil. Kč

Výdaje na kontrolované investiční akce a neinvestiční nákupy

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě údajů MO.

* Výcvikové dny jsou podle metodiky Armády České republiky počítány od pondělí do pátku.

¹ Vojenské výcvikové prostory Armády České republiky.

² Ke dni 25. října 2024.

³ Velitelství výcviku – Vojenská akademie ve Vyškově.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků vynaložených MO na výcviková zařízení Armády České republiky (dále také „AČR“). Prověřil stanovení a naplňování potřeb AČR v oblasti rozvoje učebně výcvikové základny⁴ Velitelství výcviku – Vojenské akademie (dále také „VeV–VA“) ve vztahu k vytvoření podmínek pro účelné a efektivní vynakládání těchto prostředků. Dále prověřil nastavení systému výcviku prováděného ve výcvikových zařízeních VeV–VA a naplňování jeho cílů ve vztahu k účelnému vynakládání peněžních prostředků na tato zařízení. NKÚ rovněž kontroloval, zda MO vynaložilo peněžní prostředky na pořízení simulačních a trenažérových technologií⁵ a obnovu nemovitého majetku VeV–VA účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy. NKÚ dále provedl kontrolu peněžních prostředků vynaložených VeV–VA na nákupy materiálu a služeb spojených se zabezpečením výcviku. Na vybrané kontrolované investiční akce a neinvestiční nákupy MO vynaložilo celkem 1 441,5 mil. Kč.

Celkové vyhodnocení

1.2 MO v letech 2019 až 2024 investovalo do modernizace výcvikových zařízení AČR téměř 1,8 mld. Kč, přesto stále neodpovídají současným potřebám. To omezuje efektivitu výcviku vojáků. Opakovaná odkládání investic a časté změny priorit navíc vedou k nehospodárnému vynakládání peněžních prostředků. Například zpoždění výstavby garáží v Přáslavicích a Bučovicích způsobí, že nová bojová vozidla bude třeba po jejich dodání dočasně umístit ve Vyškově. Osádky vozidel tak budou muset pravidelně dojíždět desítky kilometrů, což zvýší výdaje na dopravu a logistiku.

1.3 NKÚ prověřoval také systém výcviku, protože jeho kvalita je klíčovým ukazatelem účelnosti a efektivnosti peněžních prostředků vynakládaných na výcviková zařízení. Zjistil, že AČR například stále nemá dostatek moderních simulátorů a trenažérů ani jejich propojení v rámci NATO⁶. Přitom tyto technologie jsou nezbytné pro zajištění plnohodnotného výcviku a snižování výdajů. Roztříštěný systém sběru informací o výsledcích výcviku neumožňuje jeho efektivní řízení. A neplnění náborových cílů AČR znamená, že při skokovém nárůstu počtu nových vojáků dojde k přetížení kapacit výcvikových zařízení.

1.4 NKÚ se v kontrole také zaměřil na vybrané investiční akce a neinvestiční nákupy pro výcviková zařízení AČR v celkové výši 1,4 mld. Kč. Tyto peněžní prostředky MO vynaložilo účelně. NKÚ však zjistil, že v investičních záměrech chybělo vyjádření efektivnosti vložených prostředků, což je v rozporu s právními předpisy. Dále upozornil na riziko nehospodárnosti spojené se závislostí MO na dodavatelích, kteří mají výhradní práva k technologiím.

⁴ Učební a výcviková základna (dále také „UVZ“) je soubor prostředků, zařízení a prostor vytvářejících podmínky pro přípravu personálu včetně výcviku vojsk. Toto označení je v kontrolním závěru používáno v obecném smyslu pro výcviková zařízení.

⁵ Simulační a trenažérové technologie (dále také „STT“) představují soubor prostředků, zařízení a prostor umožňujících vytvořit umělé prostředí pro provádění výcviku bojových činností v rozličných podmínkách s využitím výpočetní techniky a podporou technických zařízení.

⁶ *North Atlantic Treaty Organization* (Severoatlantická aliance).

1.5 Celkové vyhodnocení vyplývá z následujících nedostatků zjištěných kontrolou:

- A.** Výcviková základna AČR dlouhodobě neodpovídá současným potřebám, což omezuje přípravu personálu na reálné podmínky nasazení a interoperabilitu s armádami NATO, včetně oblasti simulačních a trenažérových technologií. MO v letech 2019–2024 investovalo do programu reprodukce majetku č. 107 080 – *Strategický program pozemních sil AČR* (dále také „program 107 080“) celkem 1,8 mld. Kč v rámci 29 investičních akcí, přičemž z původně plánovaných akcí⁷ byly dvě třetiny zrušeny nebo odloženy. Časté změny priorit a nízká efektivita řízení vedly ke zpoždění klíčových investic programu, jako je propojení simulačního centra ve Vyškově se simulačními centry NATO. Tím MO splnilo stanovený cíl programu do roku 2021⁸ pouze částečně. Prodlužování modernizace výcvikových zařízení zvyšuje náklady na provoz zastaralé výcvikové základny a zpomaluje dosažení požadované bojové připravenosti AČR.
- B.** Nestabilní proces plánování a realizace investic MO negativně ovlivnil výstavbu zázemí pro pořízovanou moderní techniku. Pásová bojová vozidla pěchoty budou po dodání parkovat měsíce až roky v nových garážích ve Vyškově, než bude dokončena výstavba potřebného zázemí v posádkách Přáslavice a Bučovice. To povede k pravidelnému dojíždění vojáků na vzdálenost desítek kilometrů, což vyvolá dodatečné výdaje na dopravu, logistiku a údržbu techniky. MO také plánovalo do roku 2030 vybudovat nové výcvikové centrum v Radošově ve vojenském výcvikovém prostoru (dále také „VVP“) Hradiště. Přes 2 000 vojáků ročně v něm mělo absolvovat zejména základní přípravu a výcvik v řízení vozidel. Pro řidiče chybí v rezortu výcvikové kapacity a MO proto musí ve velké míře využívat služeb civilních autoškol. AČR však koncem roku 2023 přípravu projektu zastavila, neboť se rozhodla upřednostnit nákupy zbraňových systémů, zásob a munice.
- C.** MO sice zpracovalo koncepční dokumenty pro rozvoj učebně výcvikových zařízení⁹ a přípravu personálu¹⁰, ale jejich plnění systematicky nevyhodnocovalo. KRUVZ 2025 a KRUVZ 2030 nehodnotilo vůbec a Koncepti místo každý rok jen ve vybraných letech, což omezilo možnost sledovat naplňování cílů a přijímat nápravná opatření. V rámci realizace programu 107 080 upřednostnilo MO rozvoj simulačních a trenažérových technologií, i když KRUVZ 2025 a KRUVZ 2030 kladly důraz na modernizaci výcvikových zařízení ve vojenských výcvikových prostorech. Absence pravidelného hodnocení plnění KRUVZ 2025 a KRUVZ 2030 a neujasněné priority (viz také bod A) neumožňují určit, zda vynaložené peněžní prostředky optimálně přispívají k rozvoji výcvikových zařízení.
- D.** Kapacity simulačních a trenažérových technologií v kontrolovaném období nepokrývaly potřeby AČR, což omezovalo rozsah individuálního i kolektivního výcviku. Množství a typy simulátorů nepostačovaly pro plnohodnotnou přípravu vojáků, nezahrnovaly simulaci celého spektra aktuálních hrozeb a neumožňovaly výcvik ve všech operačních prostředích. Využívání STT při výcviku přitom podle NKÚ představuje efektivní a hospodárný způsob

⁷ Podle doplňku č. 2 programu 107 080 zpracovaného v roce 2024 MO z 80 investičních akcí plánovaných v letech 2017–2026 zrušilo nebo odložilo 54 akcí (67 %).

⁸ MO splnilo pouze jeden ze dvou indikátorů dílčího cíle č. 7 – *Připravená a vyvážená učebně výcviková základna pro potřeby vojenské přípravy jednotek pozemních sil*, stanovených v rámci 1. etapy realizace programu 107 080 do roku 2021.

⁹ *Koncepce rozvoje učební a výcvikové základny* (dále také „KRUVZ“) 2025 a aktualizovaná KRUVZ 2030.

¹⁰ *Koncepce přípravy personálu pro potřeby rezortu Ministerstva obrany* (dále také „Koncepce“).

vynakládání peněžních prostředků, byť simulátory nemohou reálný výcvik plně nahradit. Dále intenzita využívání některých reálných výcvikových zařízení byla v kontrolovaném období v průměru výrazně nižší než 50 %, například na ženíjném cvičišti Brodce nebo vodním cvičišti Loutka. Tento stav podle NKÚ vede k nutnosti optimalizovat jejich využití.

- E. MO nesleduje výdaje na výcvikové aktivity, s výjimkou cvičení s mezinárodní účastí, což ztěžuje hodnocení efektivnosti vynaložených peněžních prostředků. MO také nemá centralizované informace o všech výsledcích výcviku vojsk. Chybí jednotné místo, kde by byly evidovány dosažené cíle a další klíčové ukazatele. Místo toho existuje mnoho různých dokumentů a databází na úrovni jednotlivých útvarů a zařízení AČR zpracovaných v listinné či elektronické podobě, což ztěžuje analýzu souhrnných údajů, omezuje přehled o plnění cílů výcviku a neumožňuje systematické hodnocení účelnosti vynakládaných peněžních prostředků.
- F. MO má zaveden nástroj *Získávání poznatků a využívání zkušeností*¹¹, jehož smyslem je optimalizace výcviku a bojové připravenosti vojsk. NKÚ prověřil vzorek poznatků¹² a zjistil, že pouze u 17 % poznatků následná přijatá opatření prokazatelně zlepšila výkon nebo schopnosti armády. Většina poznatků (72 %) zůstala ve fázi analyzovaných poznatků s navrženými opatřeními, 5 % bylo evidováno jako osvědčený postup a u zbývajících 6 % nebyla přijata žádná opatření. K problémům, kterých se poznatky týkaly, patřily například nejasné cíle výcviku, špatné plánování využití výcvikových prostor, nedostatek instruktorů nebo organizační překážky. Podíl účinných opatření sice od roku 2019 mírně vzrostl, systém zpětné vazby však není optimální. MO plánuje od roku 2025 zavést opatření k jeho zlepšení, což podpoří účelné a efektivní vynakládání peněžních prostředků na výcviková zařízení.
- G. Účelem využívání učebních a výcvikových zařízení AČR je kvalitní příprava dostatečného počtu vojáků, kteří ovládají používanou techniku a zvládnou náročné úkoly ve všech typech operací. MO se však v letech 2019–2023 nedařilo zajistit potřebný nábor vojáků z povolání ani vojáků do aktivní zálohy (dále také „AZ“)¹³. Aby AČR splnila stanovené personální cíle¹⁴, musí v příštích letech nábor výrazně zvýšit¹⁵. Bez toho nebude mít

¹¹ Proces nazvaný *Získávání poznatků a využívání zkušeností* (dále také „ZPVZ“) je zavedený podle metodiky *NATO Lessons Learned* a spočívá v systematickém sběru a implementaci poznatků pro zvyšování efektivity výcviku a operační připravenosti vojsk s následným zajištěním plynulé aktualizace standardů na základě reálných zkušeností.

¹² Poznatek je problém zjištěný při nasazení či výcviku armády, který vyžaduje přijetí opatření pro zlepšení stavu nebo stanovení nejlepšího (osvědčeného) postupu. MO předložilo vzorek 2 173 poznatků z centrální databáze ZPVZ AČR (vzorek obsahoval cca dvě třetiny všech poznatků evidovaných od roku 2011 do 5. listopadu 2024). Poznatek byl rozdělen do čtyř kategorií: zjištěný poznanek, analyzovaný poznanek s navrženými nápravnými opatřeními, osvědčený postup (analyzovaný poznanek použitý ke zpracování standardu) a zobrazená zkušenost (nápravná opatření navržená na základě analyzovaného poznatku byla realizována a prokázána jako účinná).

¹³ Institut aktivní zálohy je nástrojem pro naplnění práva občanů podílet se v době míru na zajišťování obrany ČR. Příslušníci AZ jsou občané nebo vojáci v záloze v době mimo stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jejich hlavním úkolem je příprava v době míru na plnění úkolů ozbrojených sil během stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Rovněž mohou plnit některé úkoly při řešení nevojenských krizových situací nebo sloužit v operačním nasazení u vojenských útvarů, pro něž jsou předurčení.

¹⁴ Do roku 2030 celkem 30 000 vojáků z povolání a 10 000 vojáků v AZ, jak uvádí *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030* (dále také „KVAČR 2030“) schválené usnesením vlády České republiky ze dne 30. října 2019 č. 758, ke *Koncepci výstavby Armády České republiky 2030*.

dostatek specialistů na nové zbraňové systémy, což ohrozí její bojovou připravenost. V době kontroly NKÚ chyběl personál pro obsluhu nových houfnic, pásových bojových vozidel i moderních tanků. Problémem je také omezená kapacita základní přípravy, která při zvýšeném náboru nemusí stačit, zejména pro vojáky v AZ. Plánování výstavby výcvikového centra v Radošově (bod B), které mělo rozšířit výcvikové možnosti, však AČR pozastavila.

H. Kontrolou vybraného vzorku výdajů NKÚ zjistil u tří investičních akcí porušení právních předpisů. MO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 12 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb.¹⁶, když v období 2018–2020 registrovalo akce na základě investičních záměrů, které neobsahovaly vyjádření efektivnosti vložených prostředků ani specifikaci požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity. Dále NKÚ u dvou akcí a tří neinvestičních nákupů zjistil závislost MO na dodavatelích z důvodu jejich vlastnictví výhradních práv k předmětným technologiím (*vendor lock-in*). S tímto stavem je spojeno riziko nehospodárného vynakládání peněžních prostředků, například v případě nově pořizovaných souvisejících služeb.

1.6 NKÚ na základě uvedených zjištění doporučuje pokračovat v modernizaci výcvikových zařízení, sledovat výdaje a ukazatele spojené s výcvikem, optimálně využívat databázi poznatků získaných při výcviku a nasazení¹² a zajistit kvalitní výcvik nových vojáků i přeškolení stávajících specialistů. Bez dostatečného počtu vycvičených vojáků nebude možné plně využít například nová bojová vozidla, houfnice nebo tanky.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 **Ministerstvo obrany** je ústředním orgánem státní správy České republiky (dále také „ČR“) zejména pro zabezpečování obrany ČR, řízení AČR a správu vojenských újezdů, na jejichž území se nacházejí vojenské výcvikové prostory. Základním úkolem **Armády České republiky** je příprava k obraně ČR a obrana proti vnějšímu napadení. AČR se dále podílí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti a účastní se vojenských cvičení na území ČR nebo v zahraničí. Velení AČR zabezpečuje Generální štáb AČR, který je součástí MO jako organizační složky státu. Výdaje MO v letech 2019–2024 postupně výrazně rostly. Zvýšily se z 68,3 mld. Kč v roce 2019 až na 159,0 mld. Kč¹⁷ v roce 2024, což znamená nárůst o 132,8 %. Na rok 2025 byl schválen rozpočet výdajů MO ve výši 154,4 mld. Kč. Výdaje samotné AČR se v letech 2019–2023 pohybovaly mezi 66 % až 69 % celkových výdajů MO (od 44,9 do 68,8 mld. Kč). Výdaje AČR v letech 2024 a 2025 jsou předpokládány ve výši okolo 75 % rozpočtu celkových výdajů MO (116 mld. Kč).

2.2 **Velitelství výcviku – Vojenská akademie** ve Vyškově zajišťuje profesní přípravu personálu¹⁸. Zabezpečuje základní, odbornou, speciální a kariérovou přípravu, výcvik

¹⁵ Minimální čistý roční přírůstek v letech 2024–2030 nejméně ve výši 996 vojáků z povolání a 830 vojáků v AZ (v letech 2019–2023 to bylo v průměru jen 301 vojáků z povolání a 276 vojáků v AZ).

¹⁶ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁷ Údaj z informačního systému Státní pokladny *Monitor* – stav ke dni 21. března 2025.

¹⁸ Zejména vojáků a civilního personálu ozbrojených sil ČR a Vojenské policie.

vojenských profesionálů, vojáků v AZ a přípravu jednotek AČR do zahraničních operací. Dále zajišťuje rozvoj mezinárodní spolupráce se vzdělávacími a výcvikovými středisky členských států NATO a Evropské unie. Zabezpečuje provoz a rozvoj výcvikových zařízení ve VVP a STT a připravuje v nich podmínky pro výcvik jednotek AČR a sil NATO. Organizuje základní přípravu vojáků a vojenskou přípravu studentů Univerzity obrany. Podílí se na tvorbě doktrín AČR, vojenských publikací a vnitřních předpisů a rozvíjí informační podporu v oblasti přípravy personálu. Řídí využití učebních a výcvikových zařízení ve VVP i STT a podílí se na jejich rozvoji.

2.3 Výcviková zařízení AČR jsou nezbytná pro přípravu vojáků a rozvoj schopností armády. Jsou součástí učební a výcvikové základny resortu obrany. Patří mezi ně výcviková zařízení spravovaná VeV–VA a dále výcviková zařízení v místech stálé dislokace vojsk¹⁹, která spravují jednotlivé útvary a zařízení AČR. Pro přípravu personálu MO dále využívá externí výcviková zařízení v ČR i v zahraničí. Intranetový katalog UVZ AČR obsahuje údaje o výcvikových zařízeních ve VVP, v místech stálé dislokace vojsk a STT, zejména údaje o kapacitě, možnostech a prostorových a časových omezeních UVZ, potřebné k přípravě a provedení výcviku. MO aktualizuje katalog zhruba jednou za tři roky²⁰. K UVZ v podřízenosti VeV–VA patří především učebny, haly, nástupiště, trenažéry a simulátory, tělovýchovná zařízení a různá výcviková zařízení, jako jsou bojové dráhy, střelnice, cvičiště, házeliště granátů nebo tábořiště. UVZ v místech stálé dislokace vojsk zahrnuje učebny, trenažéry a simulátory, střelnice a cvičiště. Je využívána pro výcvik jednotlivců a jednotek zpravidla do úrovně čety.

2.4 Výcvik je společně s výchovou a vzděláváním součástí systému přípravy personálu²¹. Systém zahrnuje přípravu základní, odbornou a speciální, kariérovou a účelovou. Přípravu vojáků lze zjednodušeně rozdělit na individuální, zahrnující vzdělávání a výcvik jednotlivců, a přípravu kolektivní, zaměřenou na výcvik jednotek a přípravu štábů (vojenská cvičení). Realizace přípravy vojsk se řídí zejména právními a vnitřními předpisy, vojenskými publikacemi a odbornými metodikami.

2.5 Peněžní prostředky vynaložené na provoz výcvikových zařízení v podřízenosti VeV–VA eviduje MO v rámci nákladových středisek, pod něž jednotlivá zařízení patří²². V letech 2019–2023 vynaložilo na činnost VeV–VA celkem 11 343,6 mil. Kč, z toho osobní mandatorní výdaje činily 6 878,0 mil. Kč (60,6 %) a ostatní běžné výdaje²³ na zabezpečení provozu činily 2 629,4 mil. Kč (23,2 %).

2.6 MO investovalo do výcvikových zařízení peněžní prostředky zejména prostřednictvím programu 107 080. Jeho cílem v oblasti rozvoje UVZ je připravená a vyvážená učebně

¹⁹ Místem stálé dislokace je fyzické umístění (stanovené sídlo) jednotky či útvaru, kde je prováděna většina výcviku k získání individuálních odborných dovedností a základního kolektivního výcviku. V době kontroly NKÚ tvořilo strukturu AČR celkem 26 posádek, 19 samostatných dislokačních míst a 40 dislokačních míst.

²⁰ Ke konci července 2024 katalog UVZ obsahoval celkem 836 UVZ, z toho 381 v podřízenosti VeV–VA (mimo jiné 209 učeben, 19 tělovýchovných zařízení a 104 výcvikových zařízení).

²¹ Ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

²² V rámci VeV–VA je evidováno sedm nákladových středisek zahrnujících velitelství, přípravnou službu, Skupinu simulačních a trenažérových technologií (dále také „SkSTT“) do roku 2022 fungující pod názvem Centrum simulačních a trenažérových technologií (dále také „CSTT“), prapor zabezpečení (včetně zabezpečení obsluhy výcvikového zařízení Březina) a tři střediska obsluh výcvikových zařízení Libavá, Hradiště a Boletice.

²³ Veškeré výdaje bez osobních mandatorních výdajů a výdajů na financování programů reprodukce majetku.

výcviková základna pro potřeby vojenské přípravy jednotek pozemních sil. Na plnění tohoto cíle MO v letech 2019–2023 vynaložilo výdaje ve výši 1 768,7 mil. Kč, v tom na rozvoj STT celkem 551,4 mil. Kč (31,2 %) a na obnovu nemovitého majetku VeV–VA celkem 1 217,3 mil. Kč (68,8 %).

2.7 Kontrolované investiční akce byly zaměřeny na pořízení simulačních technologií, realizaci první etapy propojení simulačního centra SkSTT se simulačními centry NATO a na rozvoj a obnovu nemovitého majetku VeV–VA. Kontrolované neinvestiční nákupy zahrnovaly technické zhodnocení trenažéru, opravy simulační a trenažérové techniky, zařízení střelnic a nákupy materiálu pro výcvik.

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem kontroly bylo prověřit, zda MO vynaložilo peněžní prostředky na výcviková zařízení Armády České republiky účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy. Kontrolovaným obdobím byly roky 2019 až 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly. Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil 1 441 524 308 Kč.

3.2 Kontrola se zaměřila zejména na výcviková zařízení v posádce Vyškov, vojenské výcvikové prostory a simulační a trenažérové technologie, s nimiž je MO příslušné hospodařit a jejichž rozvoj je pro AČR prioritou. MO vynakládalo peněžní prostředky především při následujících činnostech:

- stanovení a naplňování potřeb AČR v oblasti rozvoje a obnovy výcvikové základny v podřízenosti VeV–VA;
- nastavení systému výcviku a naplňování jeho cílů se zaměřením na výcviková zařízení v podřízenosti VeV–VA a výcvik pozemních sil AČR;
- přípravě a realizaci vybraných investičních akcí na nákup taktického souborového simulátoru živé simulace, propojení simulačního centra SkSTT se simulačními centry NATO a obnovu nemovitého majetku VeV–VA;
- pořizování vybraných dodávek materiálu a služeb VeV–VA a jemu podřízenými útvary a zařízeními formou veřejných zakázek malého rozsahu²⁴.

3.3 V rámci systémové části kontroly NKÚ prověřoval, zda MO vytvořilo řídicí činností podmínky pro účelné a efektivní vynakládání peněžních prostředků na výcviková zařízení a zabezpečení výcviku v souladu s právními předpisy. Účelnost²⁵ NKÚ posuzoval podle toho,

²⁴ Veřejné zakázky byly zadávány útvary a zařízeními (nákladovými středisky) podřízenými VeV–VA na základě uděleného statusu provozní jednotky s funkční samostatností v návaznosti na ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

²⁵ Vytvořené podmínky jsou podporou pro účelné vynakládání peněžních prostředků (pokud nebyly identifikovány nedostatky nebo byly nalezeny nepatrné nedostatky bez vlivu na fungování systému), jsou podporou pro účelné vynakládání peněžních prostředků, avšak s potřebou dílčích nebo významných zlepšení (pokud byly identifikovány nedostatky s mírným vlivem na fungování systému nebo nedostatky s významným vlivem na fungování systému, které vedly či mohou vést k nesplnění stanovených cílů), anebo

zda činnost MO vedla k zajištění optimální míry dosažení cílů stanovených v oblasti rozvoje a využívání UVZ a zabezpečení výcviku. Efektivnost²⁶ posuzoval podle toho, zda činnost MO umožnila maximální přínos úkolů plněných v oblasti rozvoje a využívání UVZ a zabezpečení výcviku, ve srovnání s objemem zdrojů (peněžních prostředků, popřípadě majetku) vynaložených na jejich plnění. Kontrolní kritéria byla čerpána zejména z koncepčních dokumentů, v nichž byly stanoveny cíle nebo věcné, časové a finanční podmínky pro naplňování potřeb v oblasti rozvoje výcvikové základny a dále z dokumentace programu 107 080 včetně obou doplňků. V oblasti systému výcviku byla využita Koncepce a související vnitřní předpisy, vojenské publikace a programy přípravy vojsk. Rovněž byla prověřována věcná a formální správnost kontrolovaných činností. Objem peněžních prostředků zkontrolovaných na úrovni systému činil 11 343 609 155 Kč.

3.4 NKÚ zkontroloval šest investičních akcí financovaných z programu 107 080 s celkovými výdaji ve výši 1 424 526 498 Kč a 15 neinvestičních nákupů hrazených z decentrálních běžných výdajů VeV–VA a jemu podřízených útvarů a zařízení v celkové výši 16 997 810 Kč. Na tomto kontrolním vzorku zjišťoval, zda MO vynakládalo peněžní prostředky na vybrané investiční akce a neinvestiční nákupy účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

3.5 Účelnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle toho, zda přispěly v optimální míře k dosažení cílů stanovených v oblasti rozvoje UVZ v koncepčních dokumentech a dokumentaci programu 107 080 nebo k zabezpečení výcviku. Přitom NKÚ prověřoval, zda MO řádně zdůvodnilo a doložilo potřebu z hlediska kvantitativních i kvalitativních požadavků ve vztahu k cílům investičních akcí, respektive nákupů dodávek a služeb pro zabezpečení výcviku, a dále zda byly dodávky nebo služby řádně realizovány a naplnily požadavky a zamýšlené dopady.

3.6 Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle toho, zda je MO použilo k plnění cíle programu 107 080, investičních akcí a neinvestičních nákupů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků při dodržení kvalitativních požadavků. V případě využití výjimky ze zákona č. 134/2016 Sb.²⁷ NKÚ prověřoval způsob určení ceny v místě a čase obvyklé. Přitom přihlédl k provedené analýze potřeb, průzkumu trhu a vymezení veřejné zakázky, zejména z hlediska kvalitativních požadavků na předmět plnění.

3.7 Efektivnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle toho, zda jejich použitím bylo dosaženo nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu pořizované investice

vedou k neúčelnému vynakládání peněžních prostředků (pokud byly identifikovány rozsáhlé nedostatky s významným vlivem na fungování systému, které vedly, popřípadě mohou vést k nesplnění stanovených cílů).

²⁶ Vytvořené podmínky jsou podporou pro efektivní vynakládání peněžních prostředků (pokud nebyly identifikovány nedostatky nebo byly nalezeny nepatrné nedostatky bez vlivu na využívání UVZ či realizaci výcviku), jsou podporou pro efektivní vynakládání peněžních prostředků, avšak s potřebou dílčích nebo významných zlepšení (pokud byly identifikovány nedostatky s mírným vlivem na využívání UVZ či realizaci výcviku nebo nedostatky, které vedly či mohou vést k neefektivnímu využívání UVZ či realizaci výcviku), anebo vedou k neefektivnímu vynakládání peněžních prostředků (pokud byly identifikovány rozsáhlé nedostatky s významným vlivem na fungování systému, které vedly, popřípadě mohou vést k neefektivnímu využívání UVZ či realizaci výcviku).

²⁷ Obecná výjimka podle ustanovení § 29 písm. s), zvláštní ustanovení o vertikální spolupráci podle § 189 odst. 1.

z hlediska kvantitativních i kvalitativních požadavků realizovaného plnění ve srovnání s objemem vynaložených peněžních prostředků. Přihlédl k průběžným změnám počtu a jakostních a dalších parametrů v průběhu realizace investiční akce a dále k tomu, zda byly všechny vynaložené prostředky nezbytné pro požadovaný výstup a případná prodleva v realizaci plnění nezpůsobila jejich navýšení.

3.8 Kritéria pro posouzení souladu s právními předpisy NKÚ čerpal ze zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.²⁸, zákona č. 218/2000 Sb., zákona č. 219/2000 Sb.²⁹, zákona č. 320/2001 Sb.³⁰, zákona č. 89/2012 Sb.³¹, zákona č. 134/2016 Sb. a vyhlášky č. 560/2006 Sb.³² Pojmy hospodárnost, efektivnost a účelnost vymezuje ustanovení § 2 písm. m), n) a o) zákona č. 320/2001 Sb.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Hodnoty peněžních prostředků zahrnují ceny včetně DPH, pokud není uvedeno jinak.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Nejasné priority a zpoždění modernizace výcvikové základny VeV–VA

4.1 Kvalitní výcvik je pro zajištění schopností armády klíčový. AČR musí soustavně přizpůsobovat své schopnosti novým hrozbám, zajistit připravenost na moderní typy konfliktů a ovládat nově zaváděné zbraňové systémy. To vyžaduje modernizaci výcvikových zařízení a efektivní využívání simulačních a trenažérových technologií, které zvyšují realističnost výcviku. Bez odpovídající výcvikové základny nelze zajistit plnou bojovou připravenost ani interoperabilitu s armádami NATO. Proto MO investuje do rozvoje učební a výcvikové základny AČR v rámci programu 107 080.

4.2 Učební a výcviková základna AČR dlouhodobě neodpovídá současným potřebám a omezuje přípravu personálu. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*³³ označuje stav a dostupnost UVZ za slabinu, která neumožňuje plnohodnotný výcvik. Vojské výcvikové prostory nesplňují požadované parametry, chybí zařízení pro nácvik boje v zastavěném prostoru, specializovaná cvičiště, výcvikové centrum pro chemické specialisty i zázemí pro moderní techniku³⁴. Řidičská cvičiště neodpovídají předpisům ani kapacitním

²⁸ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

²⁹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

³⁰ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

³¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³² Vyhláška č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

³³ Schválená usnesením vlády České republiky ze dne 30. října 2019 č. 758, *ke Koncepci výstavby Armády České republiky 2030*.

³⁴ Tyto skutečnosti uvádí *Koncepce výstavby pozemních sil* (2017), schválená náčelníkem Generálního štábu AČR dne 20. března 2017, *Koncepce výstavby pozemních sil* (2020), schválená náčelníkem Generálního štábu AČR dne 15. června 2020, *Koncepce rozvoje učební a výcvikové základny AČR do roku 2025*, schválená náčelníkem Generálního štábu AČR dne 6. října 2016, a *Koncepce rozvoje učební a výcvikové základny AČR 2030*, schválená náčelníkem Generálního štábu AČR dne 28. června 2021.

potřebám a stav střelnic neumožňuje využití moderních technologií. Omezený rozvoj simulačních technologií snižuje schopnost AČR připravit se na reálné hrozby a propojit výcvik s armádami NATO.

4.3 Například cvičiště řízení kolových vozidel ve VVP Březina nebylo nikdy stavebně zcela dokončeno a jeho stav omezuje výcvik. Chybí osvětlení, pevné překážky jsou v havarijním stavu a rozměrově neodpovídají provozované technice. Budova zázemí a učeben vyžaduje rekonstrukci, stejně jako povrch komunikací. MO proto využívá pouze část cvičiště a technologický objekt s řidičskými trenažéry. Také používané virtuální simulátory jsou zastaralé, poruchové a na konci životního cyklu. Náhradní díly nejsou dostupné a údržba vyžaduje vysoké náklady. Plánovaná modernizace simulátorů bojových vozidel³⁵ byla opakovaně odložena, což ohrožuje klíčové schopnosti výcviku. Pokud nebudou provedeny potřebné investice, AČR ztratí kompatibilitu se standardy NATO, což by mohlo vést například k nutnosti ukončení mezinárodních cvičení v ČR.

4.4 MO financovalo v letech 2019–2024 v rámci programu 107 080 celkem 29 investičních akcí na rozvoj učební a výcvikové základny VeV–VA za 1 787,6 mil. Kč. Osm akcí za 565,8 mil. Kč se týkalo pořízení simulačních a trenažérových technologií a 21 akcí za 1 221,8 mil. Kč obnovy nemovitého majetku. Pouze třetina akcí (10 z 29) odpovídala původní dokumentaci programu z roku 2017.

4.5 MO původně plánovalo v letech 2018–2026 realizovat 80 akcí na rozvoj učební a výcvikové základny VeV–VA, ale v průběhu kontrolovaného období opakovaně měnilo potřeby a priority. Pouze 25 % plánovaných akcí na pořízení movitého majetku a 48 % akcí na obnovu nemovité infrastruktury bylo zachováno, zbytek byl zrušen či začleněn do jiných akcí nebo programů. Důvodem změn je například podhodnocení předpokládaných výdajů na akci, kdy následná nutnost navýšit zdroje financování vyvolá odsunutí či zrušení jiné plánované investice. U dvou klíčových akcí³⁶ na propojení SkSTT se simulačními centry NATO plánovalo MO výstavbu objektu za 230 mil. Kč a nákup technologií za 32,5 mil. Kč, avšak na výstavbu objektu skutečně vynaložilo 434,6 mil. Kč a na nákup technologií do doby kontroly NKÚ vynaložilo 241,5 mil. Kč. Navýšení výdajů na obě akce tak činilo celkem 413,6 mil. Kč (158 %) oproti původnímu odhadu.

4.6 MO nesplnilo indikátor cíle č. 1³⁷ programu 107 080 v oblasti rozvoje UVZ ve stanoveném termínu. Do roku 2021 nebyl určeným způsobem vycvičen žádný voják, výcvik začal až v roce 2023. I když byla dokončena výstavba nové budovy SkSTT, technologické propojení probíhalo ještě v době provádění kontroly NKÚ a má být dokončeno až v roce 2025. První etapu programu do roku 2021 proto MO splnilo pouze částečně.

4.7 Časté změny priorit MO a podhodnocování plánovaných výdajů na investice (podrobněji viz odst. 4.5 a 4.8) ukazují na nefungující dlouhodobé plánování a nízkou efektivitu řízení. Oddalování modernizace výcvikové základny zvyšuje náklady na údržbu zastaralých zařízení vzhledem k jejich častým poruchám. Opožděná realizace klíčových investic, jako je propojení SkSTT se simulačními centry NATO, omezuje možnosti výcviku

³⁵ Používaná pásová i kolová bojová vozidla a tanky.

³⁶ Akce č. 107V081002047 – *Propojení CSTT se simulačními centry NATO – technologie* a č. 107V082001653 – *Propojení CSTT se simulačními centry NATO – realizace*.

³⁷ Splnění indikátoru č. 1 spočívalo v zabezpečení výcviku 750 příslušníků AČR u CSTT (SkSTT) ročně s využitím systémů konstruktivní simulace.

a snižuje interoperabilitu AČR se spojenci. Důsledkem je zpomalení bojové připravenosti armády a plného využití nových technologií.

B. Dopady nestabilního plánování a realizace investic na vynakládání výdajů

4.8 MO nemělo v době kontroly NKÚ vybudované potřebné zázemí pro nová pásová bojová vozidla pěchoty (dále také „PBVP“). Rozhodlo proto o jejich dočasném parkování ve Vyškově, kde předpokládalo modernizovat garáže č. 9 a 10. Rekonstrukce a dostavba garáží byla původně plánovaná na rok 2021 s předpokládanými výdaji 100 mil. Kč. Nakonec byla dokončena až v roce 2023 za 283,5 mil. Kč. Zpoždění realizace a nárůst smluvní ceny o 20,9 %³⁸ způsobily neplánované úpravy vyvolané prodlevami v rozhodovacím procesu MO. Změny v požadavcích na novou techniku si dodatečně vyžádaly zesílení nosnosti podlah, úpravu bleskosvodné soustavy a další technické úpravy.

4.9 Garáže v Přáslavicích pro 82 PBVP mají být dokončeny v roce 2028 a v Bučovicích pro 56 PBVP v roce 2033. Do té doby budou vozidla po jejich dodání³⁹ umístěna ve Vyškově, což znamená nutnost pravidelného dojíždění jejich osádek 22 kilometrů z Bučovic a 56 kilometrů z Přáslavic. To povede ke zvýšeným výdajům na dopravu, logistiku a údržbu techniky. Opožděná rozhodnutí a nesladěné požadavky MO při budování zázemí pro nová PBVP tak způsobí organizační komplikace a dodatečné výdaje. Nedostatečná koordinace mezi nákupem techniky a výstavbou zázemí znamená, že nová vozidla nebudou mít včas odpovídající prostory, což odhaluje zásadní nedostatky v řízení rozvoje vojenských kapacit.

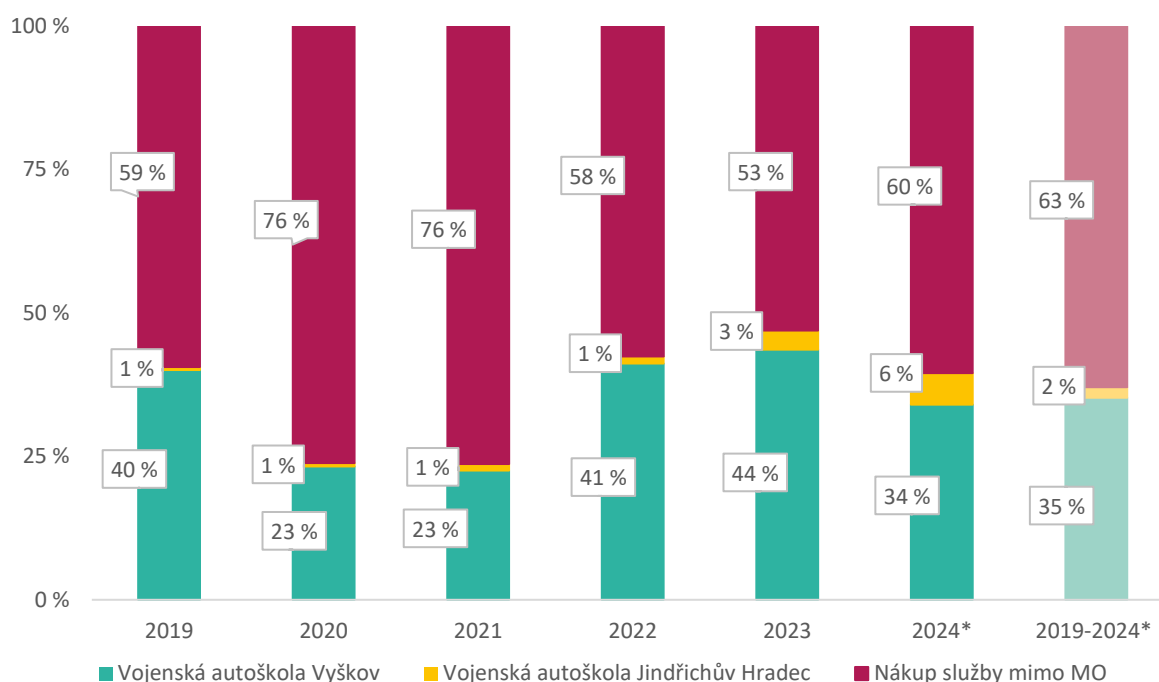
4.10 MO plánovalo v letech 2024–2030 vybudovat výcvikové centrum v Radošově (VVP Hradiště), které mělo zvýšit kapacity pro základní a odbornou přípravu vojáků. Ročně zde mělo absolvovat výcvik několik tisíc příslušníků AČR, včetně 960 účastníků základní přípravy a 1 200 řidičů. Centrum mělo zahrnovat inženýrské sítě, ubytovací a technické zázemí, sklady zbraní a vozidel, kuchyň i společenské prostory. Do Radošova měly být dle MO přesunuty také odborné kurzy, například střelecká a taktická příprava, výcvik pyrotechniků, vojenských hasičů a příprava na zahraniční operace. Přestože MO ve svých koncepcích opakovaně uvádělo, že nedostatečná výcviková základna omezuje kvalitu a rozsah výcviku, projekt v listopadu 2023 pozastavilo. Důvodem bylo přehodnocení priorit a následné rozhodnutí upřednostnit nákupy zbraňových systémů, zásob a munice s ohledem na zhoršenou bezpečnostní situaci.

4.11 Odklad výstavby výcvikového centra v Radošově ovlivní přípravu personálu, zejména základní přípravu vojáků (podrobněji v odst. 4.35) a výcvik řidičů. Kvůli nedostatečné kapacitě centra dopravní výchovy VeV–VA muselo MO v kontrolovaném období financovat získání řidičských oprávnění v civilních autoškolách. V letech 2019–2023 bylo vyškolen celkem 3 701 řidičů, z toho pouze 1 361 (37 %) vlastními kapacitami, zatímco 2 340 řidičů (63 %) prostřednictvím externích služeb. MO přitom dlouhodobě upozorňovalo na nedostatečné kapacity výcvikové základny. Důsledkem je částečná závislost AČR na civilním sektoru. Přehled o podílu externě vyškolených řidičů v jednotlivých letech uvádí graf č. 1.

³⁸ Nabídková cena ve výši 234,5 mil. Kč byla dvěma dodatky k uzavřené smlouvě navýšena celkem o 49 mil. Kč na 283,5 mil. Kč.

³⁹ Dodávky plánovány od roku 2027.

Graf č. 1: Podíl počtu vyškolených řidičů vozidel ozbrojených sil ČR v letech 2019–2024

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě údajů MO.

* Do 30. června 2024.

4.12 Z grafu č. 1 je zřejmé, že výcvik řidičů vozidel ozbrojených sil zajišťovalo MO z větší části externě, průměrně v 63 % případů. Výjimkou byly roky 2020 a 2021, kdy kvůli pandemii covidu-19 vzrostl podíl externího výcviku na 76 %. Jedna ze dvou vojenských autoškol (Jindřichův Hradec) poskytovala výcvik z důvodu omezené kapacity jen pro jednotlivce. Do roku 2022 se na výcviku podílela pouze 1 %, v roce 2023 to byly 3 % a v roce 2024 vzrostl podíl na 6 %. Celkově MO ve sledovaném období dokázalo vlastními silami zajistit pouze 37 % školení řidičů, což potvrzuje omezenou kapacitu AČR pro tuto část odborné přípravy.

C. Nedostatečné vyhodnocování koncepčních cílů a nejasné koncepční priority

4.13 MO mělo v kontrolovaném období zpracované koncepční dokumenty pro rozvoj učební a výcvikové základny AČR (KRUVZ 2025 a KRUVZ 2030) i pro přípravu personálu (Koncepce). Pravidelné hodnocení naplňování těchto dokumentů poskytuje zpětnou vazbu a umožňuje včasnou realizaci opatření a dosažení stanovených cílů.

4.14 NKÚ zjistil, že MO v kontrolovaném období nevyhodnocovalo plnění KRUVZ 2025 ani KRUVZ 2030. Neprovedlo souhrnné vyhodnocení koncepčních cílů ani realizovaných úkolů. NKÚ dále zjistil, že KRUVZ 2025 i KRUVZ 2030 kladou důraz na rozvoj výcvikových zařízení ve vojenských výcvikových prostorech, avšak MO v rámci programu 107 080 upřednostnilo rozvoj simulačních a trenažérových technologií. Z uvedeného je zřejmé, že MO nemá ujasněné priority rozvoje UVZ. Nejasné priority a chybějící hodnocení plnění cílů KRUVZ 2025 a KRUVZ 2030 v letech 2019–2023 ukazují na nefungující dlouhodobé plánování, nízkou efektivitu řízení rozvoje UVZ a omezenou možnost hodnocení účelného vynakládání peněžních prostředků. To může mít negativní vliv na plnění výcvikových cílů a bojovou připravenost AČR.

4.15 MO řádně nevyhodnocovalo ani naplňování *Koncepce přípravy personálu pro potřeby rezortu Ministerstva obrany*. Ve zpracovaných hodnoceních za roky 2019–2023 chyběl klíčový ukazatel „*poměr počtu vojáků v aktivní záloze připravených k operačnímu nasazení k jejich celkovému počtu*“ a také ukazatel pro hodnocení vojenských cvičení jednotek AČR⁴⁰, s výjimkou certifikací bojové připravenosti dle metodiky NATO⁴¹. Absence těchto údajů omezuje možnost MO hodnotit účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků na výcvik vojáků ve výcvikových zařízeních (odst. 4.27).

4.16 Z hodnocení *Koncepce* vyplývá, že v letech 2019–2023 dosahovala průměrná úspěšnost⁴² individuální přípravy vojáků z povolání 90–100 %, zatímco u základní přípravy vojáků v aktivní záloze to bylo přibližně 70 % a příslušníků dobrovolného vojenského cvičení jen 60 %. To ukazuje na nižší přínos peněžních prostředků vynaložených na tyto formy přípravy, ve srovnání s přípravou vojáků z povolání. Úspěšnost certifikačních cvičení kolektivní přípravy se pohybovala mezi 88–100 %. MO však nevedlo souhrnný přehled o výsledcích dalších kolektivních výcvikových aktivit (odst. 4.26), přestože v *Koncepci* stanovilo ukazatel „*výsledky kontrol odborné připravenosti a sladění (taktické cvičení s bojovými střelbami) v závěru každé etapy přípravy jednotek*“. Ve VVP proběhlo v letech 2019–2023 celkem 768 vojenských cvičení⁴³, tedy v průměru 154 za rok. Certifikačních cvičení bylo jen 46, tedy v průměru devět za rok.

D. Nedostatek moderních simulátorů a trenažérů a nevyužitá kapacita výcvikových zařízení

4.17 Analýzy MO potvrdily, že výcvik pomocí simulačních a trenažérových technologií je hospodárnější a často efektivnější než reálný výcvik, zejména díky úsporám na materiálu, palivu, munici a provozních výdajích. Simulace umožňují také pružnější přizpůsobení výcviku potřebám. Reálný výcvik však simulátory plně nahradit nemohou. Analýzy MO dále ukázaly, že výcvik v zahraničí je zpravidla méně hospodárny než obdobný výcvik v ČR z důvodu vysokých výdajů na cestovné.

4.18 MO však v současnosti chybí moderní simulátory a trenažéry umožňující komplexní výcvik ve všech typech operací a prostředí. SkSTT ve Vyškově nemělo v době kontroly NKÚ dokončené propojení se simulačními centry NATO, což znemožňovalo sdílení dat nebo společný výcvik. Cílem MO proto zůstává rozšíření simulačních kapacit a jejich propojení s aliančními centry, aby bylo možné efektivně provádět mezinárodní výcvik.

4.19 MO již investuje do modernizace simulačních a trenažérových technologií. Pořídilo nové komponenty systému živé simulace a plánuje jejich další rozšíření. U nově zaváděných bojových vozidel má být součástí nákupu i virtuální simulátor a trenažér. Do roku 2027 plánuje MO pořídit systémy konstruktivní simulace pro přípravu štábů. Je zřejmé, že rozvoj

⁴⁰ V *Koncepci* MO stanovilo ukazatel „*výsledky kontrol odborné připravenosti a sladění (taktické cvičení s bojovými střelbami) v závěru každé etapy přípravy jednotek*“.

⁴¹ Úspěšnost kolektivního výcviku byla hodnocena pouze u pozemních sil (certifikace vybraných jednotek dle metodiky NATO a dále hodnocení úkolových uskupení před a v průběhu nasazení) a u vzdušných sil (certifikace dle metodiky NATO). V roce 2019 bylo hodnoceno 11 certifikačních cvičení, v roce 2020 osm, v roce 2021 sedm a v letech 2022 a 2023 deset, tedy celkem 46 certifikačních cvičení.

⁴² Poměr počtu úspěšných absolventů k celkovému počtu účastníků kurzu přípravy.

⁴³ Cvičení pozemních sil od úrovně praporu výš, cvičení speciálních a vzdušných sil, příprava do zahraničních operací, certifikační cvičení (cvičení zakončená certifikací dle metodiky NATO), cvičení zahraničních jednotek.

STT přinese úspory nákladů a zvýší efektivnost výcviku. Vyžaduje však vysoké počáteční investice, nákladné zabezpečení životního cyklu a rychle zastarává, proto je nezbytné před pořízením STT ověřit návratnost vynaložených peněžních prostředků a využitelnost pořizovaných technologií. Další nutností je vyhnout se závislosti na výhradních dodavatelích vlastních licence potřebné pro provoz těchto systémů (viz odst. 4.38).

4.20 Využívání výcvikového areálu Koloseum ve VVP Březina bylo od roku 2017 omezeno kvůli neúspěšnému technickému zhodnocení stejnojmenného univerzálního trenažéru⁴⁴. Ten měl sloužit k výcviku výsadkových a průzkumných jednotek, pilotů a osádek vrtulníků, avšak v době kontroly NKÚ se již více než sedm let nevyužíval. Po nevyhovujícím revizním posudku byl v roce 2017 odstaven a následné technické zhodnocení, původně plánované na listopad 2018 za 9 mil. Kč, nebylo dokončeno. Vojskové zkoušky byly zahájeny třikrát, ale vždy skončily neúspěšně, protože zhotovitel nedoložil technickou způsobilost zařízení. K náhradnímu výcviku musí MO využívat výsadkový trenažér a maketu vrtulníku na cvičišti v kasárnách Vyškov a praktický výcvik musí realizovat na leteckých základnách.

4.21 NKÚ analyzoval využívání vybraných výcvikových zařízení ve VVP v letech 2019–2023 a zjistil značné rozdíly v jejich vytížení. U šesti ze 14 zařízení byla průměrná intenzita využití nižší než 50 % (31–47 %), například u některých cvičišť řízení bojových vozidel (VVP Libavá a Hradiště) nebo ženijních cvičišť. Naopak osm zařízení bylo využíváno na 56–98 %. Výcvik byl v letech 2020–2021 ovlivněn opatřeními proti covidu-19, přesto některá zařízení, zejména ve VVP Březina, dosahovala srovnatelné intenzity jako v jiných letech. Velký rozdíl ve vytížení zařízení ukazuje na nevyvážené využívání výcvikových kapacit, kdy některá zařízení zůstávají často nevyužitá, zatímco jiná fungují na hranici svých možností.

4.22 MO sleduje využívání výcvikových zařízení VeV–VA podle jejich časové kapacity a podle počtu cvičících vojáků, avšak nestanovilo žádné cílové hodnoty ani limity pro efektivní využití. Chybí také ukazatel propojující intenzitu využití s vynaloženými peněžními prostředky.

E. Nedostatečné sledování výdajů a výsledků výcviku ve výcvikových zařízeních

4.23 NKÚ prověřoval, jak MO sleduje výdaje na výcvik a výcviková zařízení AČR. Jejich evidence je důležitá pro plánování, řízení i vyhodnocování, zda byly peněžní prostředky použity účelně, efektivně a hospodárně⁴⁵. Průběžné sledování výdajů a souvisejících ukazatelů je nezbytné pro zefektivňování výcvikových procesů a rozhodování o rozvoji výcvikové základny.

4.24 MO člení výdaje jednak podle nákladových středisek, která odpovídají vojenským útvarům a zařízením a jejich dislokaci, jednak z pohledu věcného zaměření, kdy sleduje výdaje na stanovené cíle podle metody cílově orientovaného rozpočtování. Výdaje spojené s výcvikem v jednotlivých posádkách AČR jsou účtovány v rámci příslušných nákladových středisek. NKÚ analyzoval výdaje VeV–VA²², které v letech 2019–2023 dosáhly celkem 11 343,6 mil. Kč, tedy průměrně 2 268,7 mil. Kč ročně.

⁴⁴ Areál Kolosea zahrnuje výcvikový vrtulníkový trenažér Koloseum a také halu a plochy k provádění výcviku. Hala i plochy byly v kontrolovaném období využívány.

⁴⁵ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

4.25 Samostatně MO sleduje pouze výdaje na vojenská cvičení s mezinárodní účastí, které vykazuje v závěrečném účtu kapitoly 307 – *Ministerstvo obrany*. Výdaje na ostatní vojenská cvičení a výcvikové aktivity nevyčísľuje a systematicky nesleduje, ani s využitím metody cílově orientovaného rozpočtování. To omezuje možnost řízení těchto výdajů a znesnadňuje vyhodnocení jejich účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti. Zavedení podrobnějšího sledování výdajů na výcvikové aktivity by podpořilo jejich efektivnější řízení.

4.26 NKÚ dále prověřoval, zda MO disponuje centralizovaným systémem pro sledování a vyhodnocování výcvikových aktivit vojsk. Tedy zda existuje databáze evidující dosažení cíle, výsledky výcviku a další klíčové ukazatele. Takový systém by umožnil rychlý přístup k souhrnným informacím a usnadnil komplexní analýzy, včetně systematického hodnocení ukazatele odborné připravenosti a sladění jednotek stanoveného v Koncepci (viz odst. 4.16), zároveň by podpořil plnění povinností uvedených v ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

4.27 NKÚ zjistil, že MO nemá jednotnou databázi pro evidenci výsledků výcvikových aktivit a vojenských cvičení. Údaje jsou rozptýleny v různých dokumentech a databázích jednotlivých útvarů a zařízení, v listinné nebo elektronické podobě. Tento roztržitý systém ztěžuje analýzu souhrnných údajů, omezuje přehled o plnění cílů výcviku a neumožňuje systematické hodnocení účelnosti vynakládaných peněžních prostředků.

4.28 NKÚ dále zjistil, že AČR v období 2019–2024 řádně neprováděla aktualizaci programů přípravy vojsk. Od roku 2021 upravila pouze programy základní přípravy⁴⁶, čímž došlo k výraznému snížení jejího rozsahu. Mělo navázat zpracování nových programů rozšířené vševojskové přípravy, v době kontroly NKÚ se však AČR stále řídila publikací z roku 2005. Nové programy vševojskové přípravy⁴⁷ byly zpracovány až v roce 2024 s účinností od roku 2025, tedy s více než tříletým zpožděním. Rovněž zpracování publikace *Pub-70-00-02 Příprava příslušníků pro potřeby rezortu MO* trvalo více než tři roky.

F. Omezené využívání poznatků a zkušeností v rámci výcviku ve výcvikových zařízeních

4.29 Optimální výcvik vojsk vyžaduje zpětnou vazbu, která umožňuje jeho neustálé zlepšování a zvyšuje bojovou připravenost armády. NATO k tomuto účelu vyvinulo metodiku *Lessons Learned*, kterou členské státy postupně implementují.

4.30 AČR zavedla proces¹¹ pod názvem *získávání poznatků a využívání zkušeností* (ZPVZ) v roce 2011. V době kontroly NKÚ probíhala jeho úprava na základě vnitřního předpisu AČR z května 2024, přičemž aktualizované metodické pokyny a databáze ZPVZ by měly být plně funkční od roku 2025. Proces ZPVZ zahrnuje sběr, třídění a evidenci poznatků, jejich vyhodnocení, navrzení nápravných opatření, jejich následné zapracování do výcvikových programů a průběžné čerpání zkušeností z databáze. Cílem je optimální využití zkušeností a prevence opakování chyb v budoucím výcviku.

4.31 Nástroj ZPVZ podporuje implementaci nejnovějších poznatků do výcviku příslušníků AČR, jak stanoví Koncepce: „Do výcviku se neustále implementují nejnovější poznatky z operací hlavně v oblasti taktiky a nových technologií... Dochází také k aktualizaci programů

⁴⁶ Prog-1-1 *Programy základní přípravy*, schválené náčelníkem Generálního štábu AČR dne 1. února 2021.

⁴⁷ Prog-1-2 *Programy vševojskové přípravy*, schválené náčelníkem Generálního štábu AČR dne 15. dubna 2024.

a vytváření dostatku funkčního výcvikového materiálu a podkladů...“ NKÚ prověřil kontrolní vzorek poznatků¹² z databáze ZPVZ a zjistil, že v letech 2019–2024 bylo průměrně evidováno 255 poznatků ročně. V roce 2024 došlo k výraznému nárůstu o několik stovek poznatků, což souviselo s rozšířením okruhu složek AČR povinných provádět proces ZPVZ. Tento vývoj naznačuje zintenzivnění využívání databáze a větší důraz na sdílení zkušeností.

4.32 NKÚ dále zjistil, že 71,5 % poznatků z vybraného vzorku bylo vedeno jako analyzované s navrženými opatřeními a 4,7 % jako osvědčený postup s vypracovanou metodikou pro využití. Pouze 16,8 % poznatků mělo prokázanou účinnost přijatých opatření, která vedla ke zvýšení výkonu nebo schopností některého armádního prvku. Zbýlých 6,8 % bylo evidováno jako identifikovaný problém vyžadující opatření ke zlepšení. Oproti období od roku 2019 se podíl poznatků s prokázanou účinností zvýšil na 20,4 %, avšak i tento podíl zůstává nízký. To ukazuje na omezenou efektivnost procesu ZPVZ v AČR a naznačuje potřebu lepšího zpracovávání poznatků a využívání získaných zkušeností v praxi.

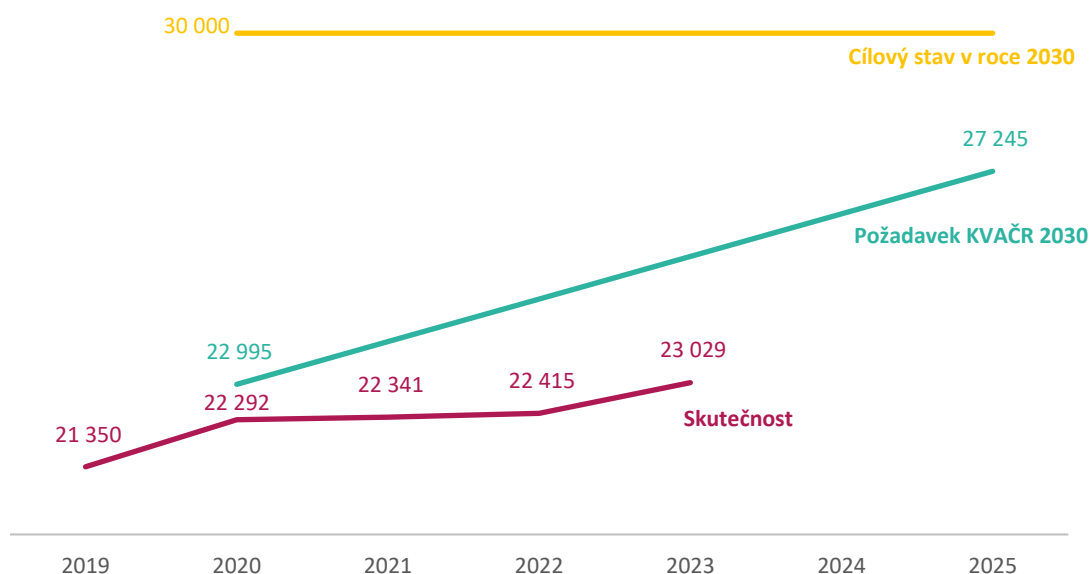
4.33 Analýza vybraného vzorku poznatků ukázala, že problémy se týkaly nejednotně stanovených cílů výcviku, nedostatečného plánování využití výcvikových prostor, omezené kapacity instruktorů a přetížení výcvikového personálu, nedostatečné technické podpory nebo organizačních překážek bránících účelnému a efektivnímu provádění výcviku. Rozšíření databáze poznatků a jejich využívání k optimalizaci výcvikových aktivit podpoří účelné a efektivní vynakládání peněžních prostředků na výcviková zařízení.

G. Nedostatek personálu a omezené výcvikové kapacity

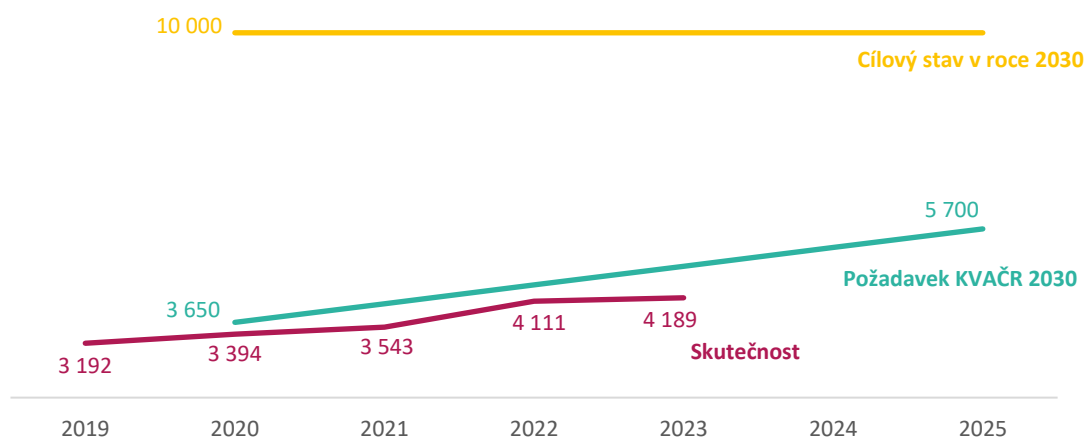
4.34 Podle *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030* je pro armádu stěžejní dostatečný počet dobře připravených vojáků splňujících požadavky na ovládání moderní techniky. MO plánuje do roku 2030 zvýšit počet vojáků z povolání na 30 000 a počet vojáků v aktivní záloze na 10 000. Noví vojáci musí také nahradit vojáky, kteří odchází ze služebního poměru. Při vstupu do AČR musí voják projít základní přípravou. Kapacita kurzů základní přípravy VeV–VA umožňovala v roce 2024 vycvičit 2 200 vojáků z povolání a 1 000 vojáků v AZ (včetně účastníků dobrovolného vojenského cvičení). NKÚ prověřil, zda skutečné počty vojáků AČR odpovídají plánům uvedeným v KVAČR 2030. Přehled za kontrolované období uvádí graf č. 2.

Graf č. 2: Vývoj počtu vojáků z povolání a vojáků v aktivní záloze AČR

Vojáci z povolání

Vojáci v aktivní záloze

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě KVAČR 2030 a údajů MO.

4.35 Z grafu je zřejmé, že AČR nebude schopna dosáhnout cílových počtů vojáků do roku 2030, pokud nezvýší tempo náboru. V letech 2019–2023 činil průměrný roční čistý přírůstek 301 vojáků z povolání a 276 vojáků v AZ⁴⁸, což je výrazně méně, než vyžaduje KVAČR 2030. K dosažení cíle by armáda musela ročně přijmout nejméně o 700 vojáků z povolání a 550 vojáků v AZ více, což by však mohlo překročit kapacity základní přípravy, zejména u vojáků v AZ. Situaci zhoršilo pozastavení výstavby výcvikového centra v Radošově (viz odst. 4.11), které mělo tyto kapacity rozšířit.

⁴⁸ Čistý přírůstek vojáků je rozdíl přírůstku a úbytku vojáků za dané období. U vojáků z povolání byl průměrný roční přírůstek 1 233 a úbytek 932 (rozdíl činil 301 vojáků z povolání). U vojáků v aktivní záloze byl průměrný roční přírůstek 672 a úbytek 396 (rozdíl činil 276 vojáků v AZ).

4.36 MO navíc plánuje rozsáhlé přezbrojení včetně pořízení 103 tanků, 62 houfnic a 246 pásových bojových vozidel pěchoty, přičemž 14 tanků AČR v době kontroly NKÚ již měla a ostatní dodávky začnou od roku 2025. K obsluze a údržbě tanků však bylo vyškoleno pouze 72 z potřebných 185 specialistů. Na další výše uvedenou moderní techniku zatím žádní specialisté připraveni nejsou. Rekrutace osádek i specialistů údržby začne v roce 2025, což může vést ke zpoždění přípravy. Nedostatek vyškoleného personálu může oddálit zařazení moderní techniky do výcviku a k jednotkám, a omezit tak účelnost přípravy a efektivnost vynaložených peněžních prostředků. Výcvik osádek tanků také komplikuje absence dostupných simulátorů, což nutí AČR využívat zahraniční trenažéry a tím se zvyšují výdaje na výcvik.

H. Nedostatky zjištěné kontrolou výdajů na investiční akce a neinvestiční nákupy

4.37 Kontrolou vybraných výdajů NKÚ zjistil porušení právních předpisů. U tří investičních akcí na obnovu nemovitého majetku VeV–VA⁴⁹ MO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 12 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb., když registrovalo akce na základě investičních záměrů, které neobsahovaly vyjádření efektivnosti vložených prostředků ani specifikaci požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity. Zároveň nepostupovalo v souladu s dokumentací programu 107 080, která stanovila mimo jiné podrobné požadavky na obsah investičních záměrů, včetně požadavků výše uvedených.

4.38 Dále NKÚ u dvou akcí a tří neinvestičních nákupů⁵⁰ zjistil závislost MO na dodavateli z důvodu jejich vlastnictví výhradních práv k předmětným technologiím (*vendor lock-in*). S tímto stavem je spojeno riziko ne hospodárného vynakládání peněžních prostředků, zejména v případě pořízení souvisejících služeb, jako jsou revize, údržba či opravy. NKÚ k tomu uvádí, že vyhnout se takové závislosti lze například ujednáním ve smlouvě na nákup předmětných technologií, která by mimo jiné zahrnovala pořízení kompletní provozní a servisní dokumentace včetně licenční doložky.

⁴⁹ Akce č. 107V082001653 – *Propojení CSTT se simulačními centry NATO – realizace*, akce č. 107V082002002 – *Vyškov – výstavba trenažérové haly PBVP* a akce č. 107V082002141 – *Vyškov – dostavba garáží č. 009 a 010 ve stálém parku techniky – realizace*.

⁵⁰ Akce č. 107V081001814 – *Taktický souborový simulátor TSS – rota plus – nákup*, akce č. 107V081001815 – *Taktický souborový simulátor TSS – MOUT – nákup*, veřejné zakázky č. 204680000007 – *Oprava a údržba simulační a trenažérové techniky CSTT*, č. 21640384 – *Komplexní servisní a technická podpora STT – skupina č. 1* a č. 224680000004 – *Kontrola, prohlídka, revize, údržba a oprava Universálního cvičiště jízdy tanku pod vodou*.

Seznam zkratk

AČR	Armáda České republiky
AZ	aktivní záloha
CSTT	Centrum simulačních a trenažérových technologií
ČR	Česká republika
HDP	hrubý domácí produkt
Koncepce	<i>Koncepce přípravy personálu pro potřeby rezortu Ministerstva obrany</i>
KRUVZ	<i>Koncepce rozvoje učební a výcvikové základny</i>
KVAČR 2030	<i>Koncepce výstavby Armády České republiky 2030</i>
MO	Ministerstvo obrany
MOUT	boj v zastavěném prostoru
MRZ	mimorozpočtové zdroje
NATO	Severoatlantická aliance
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
PBVP	pásová bojová vozidla pěchoty
program 107 080	program reprodukce majetku č. 107 080 – <i>Strategický program pozemních sil AČR</i>
SkSTT	Skupina simulačních a trenažérových technologií
STT	simulační a trenažérové technologie
UVZ	učební a výcviková základna
VeV–VA	Velitelství výcviku – Vojenská akademie ve Vyškově
VVP	vojenský výcvikový prostor
ZPVZ	získávání poznatků a využívání zkušeností